

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000296153

Datum
23 april 2025

Opgesteld door
[Redacted]

Samengewerkt met
DenB / FEZ

Bijlage(n)
2

Aan
Van

Minister van BZK
CZW

nota

Beantwoording vragen vaste commissie Eerste Kamer
over grondwetsvoorstel referendum

Aanleiding

Op 25 maart jl. heeft de commissie voor Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer het verslag vastgesteld over het grondwetsvoorstel over het bindend correctief referendum. In het verslag worden vragen gesteld aan de initiatiefnemer (Van Nispen, SP) en aan het kabinet. De vragen aan het kabinet worden in bijgevoegde conceptbrief beantwoord.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de bijgevoegde conceptbrief en die te ondertekenen.

Kern

De belangrijkste vragen aan het kabinet hebben betrekking op:

1. het proces rondom de uitvoeringswetgeving (wanneer de toegezegde hoofdlijnenbrief wordt verzonden, wanneer het uitvoeringswetsvoorstel wordt ingediend en wat de gevolgen zijn als de uitvoeringswetgeving niet tot stand zou komen),
2. de regeling met betrekking tot de decentrale overheden en met name de vraag wat de gevolgen zijn voor de interbestuurlijke verhoudingen als op decentraal niveau referenda kunnen worden gehouden over besluiten ter uitvoering van medebewindstaken,
3. het voorkomen van de verspreiding van desinformatie bij een referendum.

Toelichting

De lijn van beantwoording met betrekking tot deze onderwerpen is kort samengevat als volgt:

1. Tijdens het plenaire debat in de Tweede Kamer heeft u een hoofdlijnenbrief toegezegd en aangegeven ernaar te streven deze voor deze zomer gereed te hebben. Het is niet haalbaar om deze brief eerder te sturen. Zo vindt op dit moment nog overleg plaats tussen BZK en enkele provincies, de VNG, de Kiesraad, de UvW en de NVVB over onderwerpen die ook raken aan de inhoud van de hoofdlijnenbrief. De opvattingen van deze partijen worden meegenomen in de uitwerking van de hoofdlijnenbrief. Daarnaast dient de brief ook nog in de ministerraad te worden besproken. Dit alles vergt een zorgvuldig proces en dat kost enige tijd.

Tijdens de plenaire behandeling in de Tweede Kamer heeft u aangegeven dat u voortvarend werk maakt van de uitvoeringswetgeving en dat uw streven is om rond het zomerreces van 2026 een voorstel voor de wetgeving bij de Tweede Kamer in te dienen. Dit is de kortst mogelijke termijn, want er dient rekening te worden gehouden met een zorgvuldig wetgevingsproces. Het opstellen van de wetgeving vergt op veel punten nadere doordinking. Bovendien moet er ook ruimte zijn voor inbreng en consultatie van relevante partners.

Onze referentie
2025-0000296153
Datum
23 april 2025

Dat de hoofdlijnenbrief en uitvoeringswetgeving er nu nog niet zijn, staat niet in de weg aan een spoedige behandeling van het in de Kamer voorliggende grondwetsvoorstel. Het gaat immers om afzonderlijke voorstellen die op eigen merites kunnen en moeten worden beoordeeld. Wat betreft de gevolgen van het niet tot stand komen van de uitvoeringswet binnen de overgangperiode die de Grondwet noemt: dan treedt de wijziging van de Grondwet wel in werking, maar die blijft dan een 'lege huls'. Uiteraard zou dit zeer onwenselijk zijn. Overigens blijft in dat geval de grondwettelijke regelsopdracht voor de wetgever om binnen vijf jaren (vgl. artikel I, onderdeel E), en zo mogelijk sneller, met uitvoeringsregelgeving te komen wel gelden. Het is aan de wetgever om die opdracht uit te voeren.

2. Het grondwetsvoorstel laat het aan de decentrale overheden om te bepalen of, en zo ja over welke besluiten van die overheden een bindend referendum mogelijk is. Wij mogen erop vertrouwen dat provinciale staten, gemeenteraden en besturen van waterschappen al hun verplichtingen afwegen bij het bepalen welke besluiten referendabel zouden moeten zijn en dat zij verstandige keuzes maken. Hoe dan ook blijven provincies en gemeenten verplicht aan hun medebewindstaken te voldoen. In het uiterste geval kunnen in geval van taakverwaarlozing de instrumenten van het interbestuurlijk toezicht worden ingezet.
3. Er zijn verschillende voorbeelden waar (statelijke) actoren de publieke opinie tijdens referenda probeerden te beïnvloeden. Het kabinet neemt maatregelen tegen de impact van desinformatie via de rijksbrede strategie voor de effectieve aanpak van desinformatie. De strategie heeft bijzondere aandacht voor democratische processen, waar ook referenda onder vallen. Mede in het kader van de uitvoeringswetgeving zal worden bezien of extra maatregelen tijdens referenda nodig zijn.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

[Redacted content]



Onze referentie
2025-0000296153

Datum
23 april 2025

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

De hierboven opgenomen informatie wordt niet verstrekt met het oog op de bescherming van vertrouwelijke politieke contacten.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Conceptbrief aan EK met antwoorden op de aan het kabinet gestelde vragen	
2	Verslag vaste commissie EK	